



**PUUT JA  
LYHDYT  
KUKKIYAT**

**ANNUKKA JÄRVI**



 SAGA  
EGMONT

**PUUT JA  
LYHDYT  
KUKKIVAT**

**ANNUKKA JÄRVI**

Annukka Järvi

# Puut ja lyhdyt kukkivat

SAGA Egmont

*Puut ja lyhdyt kukkivat*

Cover image: Shutterstock

Copyright © 1997, 2020 Annukka Järvi and SAGA Egmont

All rights reserved

ISBN: 9788726530469

1. e-book edition, 2020

Format: EPUB 2.0

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted, in any form or by any means without the prior written permission of the publisher, nor, be otherwise circulated in any form of binding or cover other than in which it is published and without a similar condition being imposed on the subsequent purchaser.

SAGA Egmont [www.saga-books.com](http://www.saga-books.com) - a part of Egmont,  
[www.egmont.com](http://www.egmont.com)

”Toukokuu ja puut sinertyvät ja lyhdyt kukkivat.  
Minä käännyn alas kohti merta.  
Tästä alkaa vaellus.”

*Gunnar Björling*

# 1 Ennen kuin mitään edes tapahtui

Rakastuminen alkoi kuten useimmiten. Heidän katseensa kohtasivat; molemmista tuntui, kuin ovi olisi avautunut ja he olisivat olleet astumaisillaan tuulesta, tuiskusta ja yksinäisyydestä jonnekin, missä tulvi valoa ja lämpöä.

Mutta sitä ennen oli eletty pitkää, hyydyttävää syksyä. Sade oli liottanut pientä kaupunkia ympäröivät tiet, pellot ja metsiköt sameiksi savikoiksi. Kaupungissa asfaltti tuntui pehmenevän ja kerrostalojen seinät läikittyivät kosteudesta.

Järven vesi nousi kunnes se lainehti kaupunginlahtea kiertävällä kävelylaiturilla ja pesi alatorin rannimmaisista mukulakiviä.

- Tulisi jo lunta, tämä pimeys masentaa, ihmiset toistelivat kaupan kassalla tai apteekin flunssarokotejonossa tavatessaan.

Sannaa ei syksy lannistanut, päinvastoin, hänen jäsenensä melkein nytkähtelivät tarmosta ja elämisen riemusta.

Hän oli eronnut koulusta abisyksyn kynnyksellä ja vanhempien vastustuksesta välittämättä vaihtanut iltalukioon. Hän oli jopa julistanut kirjoittavansa ylioppilaaksi vasta kahden vuoden kuluttua tai aikaisintaan seuraavana syksynä.

"Minä en suostu siihen", oli isä huutanut. "Sinulla ei ole yhtään pätevää syytä. Vain että et viihdy. Et viihdy! Opettele sopeutumaan, tajua nyt, että et sinä voi vaatia luokkatovereitasi ja kaikkia maailman ihmisiä sellaisiksi kuin itse haluat. Pitää hyväksyä muut eikä aina paeta."

”Sinä et ymmärrä”, Sanna oli vastannut jäätävän tyynesti. ”Jos en saa vaihtaa koulua, lopetan kokonaan.”

Päätöksen jälkeen maailma oli yhä ennallaan, joten Sanna antoi sateen piiskata suojattomia kasvojaan ja nautti havainnostaan - ihminen saattoi toimia kuten oikeana piti, eikä siitä aina seurannutkaan rangaistusta.

Hän oli päättänyt hyödyntää joustavat lukujärjestykset tekemällä sellaista, mitä oli aina halunnut kokeilla muttei koskaan rohjennut yrittää. Hän oli ilmoittautunut uudessa koulussaan oitis teatteri-ilmaisun opiskeluryhmään. Lisäksi hän oli saanut töitä apteekista teknisenä apulaisena.

- Se sai sen homman suhteilla, puhuttiin, - apteekkari asuu niitten naapurissa.

Apteekkari oli iäkäs, kuivakka nainen, joka keräili kirjoja, käyttäytyi vanhanaikaisen kohteliaasti ja puhui vaimealla äänellä. Sannasta hän vaikutti mukavalta, ja tuntui hulppealta päästä töihin.

Kun joku perhetuttu tiukkasi, miksi Sanna vaihtoi iltalukioon, hän vastasi vain, että ei viihtynyt enää päivähoidossa. Aikaa ei käytetty opiskeluun, vaan välitunteihin, ruokatunteihin ja kaikkeen turhaan.

Hän oli inhonnut käytävien harmaanruskeita lattialevyjä, rähiseviä ja syljeskeleviä yläasteen oppilaita, ovien takaa kimmahdelevaa tyytymättömyyden mölinää... Ja aulaan levitettyjä ruokapöytiä, ainaista jonotusta keittolautasellisen ääreen tai vessaan tai sisään luokkaan tai ulko-ovelle. Yhtä ankealta iltalukiossakin näytti, mutta siellä siihen ei kiinnittänyt huomiota.

- Ihmisillä on hirvittävä tarve soluttautua toistensa elämään, sanoi Leea, kun Sanna oli ärtyneenä kuvailut saamiaan kommentteja. - Ne tahtovat vahtia.

Leea oli Sannan paras ystävä, tyttö, joka päiväkodin laulunurkassa kyristyi aina hänen viereensä ja lauloi kovaa

ja nuotilleen, niin etteivät muut hihitelleet, vaikkei Sanna ikinä saanutkaan suustaan semmoisia ääniä kuin piti.

Leean oli ollut pakko opetella suojelemaan muita, jotta joku suojelisi häntä itseäänkin. Oli helppo vaistota, että Leea oli erilainen, orpo ja muutenkin outo. Hän oli ostanut opettajat puolelleen lukemalla paljon, sisukkaasti, oli kirjoittanut neljä ällää - matikkaa hän ei ollut uskaltanut yrittää - ja päässyt suoraan oikikseen. Useimpien aikuisten arvoasteikossa Leea kuului täyden kympin ihmisiin.

Sanna taas oli päättänyt, ettei menehtyisi eikä masentuisi, vaikka menestys ei malttamattomana odottelisikaan iltalukion ovien takana. Sillä sitähän kaikki aina julistivat: iltalukiota käyvät ne, joille tavallinen koulu on liian vaikea. Onneksi oli sentään joitakin entisiä luokkakavereita, jotka reilusti onnittelivat rohkeudesta, vaikka itse kärvistelivät edelleen päiväkoulussa, hermoilivat kevään kirjoituksia ja näkivät painajaisia pääsykokeista.

Sanna oli riemuissaan, koska elämässä oli yhtäkkiä ällistyttävää väljyyttä. Aamuisin sai nukkua melkein kahdeksaan; töitä oli neljänä päivänä viikossa ja vuoro alkoi vasta neljännestä vaille yhdeksän. Apteekkia ei tarvinnut ajatella sen jälkeen, kun töiden päätyttyä pujahti takaovesta kadulle. Linja-autolla ehti koululle neljäksi, joten hän myöhästyi ensimmäiseltä tunnilta vain alkumuodollisuuksien verran.

Koko ensimmäisen viikon Sanna oli soitellut Leealle Turkuun ja huokaillut: - Tämä ei voi olla totta! Ei ihminen voi viihtyä koulussa näin mielettömän hyvin. Mutta kun minä sanon, että täällä on ihanaa, niin kohta tapahtuu takuulla jotain kamalaa.

Toisella viikolla hän tunsu jo olonsa luottavaisemmaksi, vaihtoi tottuneesti luokkaa, lainasi kynää viereisessä pulpetissa istuvalta kolmen lapsen äidiltä ja kuunteli



perinpohjaisia kuvauksia iltahoidon vaikeuksista ja rintaruokinnan eduista.

- Pitää opetella lukemaan linja-autossa, nainen manasi kiertäen luumunpunaiseksi värjättyä hiustupsua etusormensa ympärille, - koska lapset alkavat kirkua ja tapella heti, kun otan kirjan kotona käteen. Ikinä ei saa hetken rauhaa.

- On se rankkaa, säästi Sanna myötätuntoisesti.

Jopa fysiikan opettajassa oli taikaa. Miehellä oli pitkä harmahtava tukka, ja hänen korvassaan kiilui hopeinen merirosvon korvarengas. Matalalla äänellään hän kertoi tähdistä ja maailmankaikkeuden arvoituksesta. Sanna melkein uskoi ymmärtävänsä. Katse etsiytyi pakostakin miehen paljaaseen nimettömään; olikohan hän kuitenkin naimisissa? Lieneekö vaimo ensinkään kiinnostunut elämän synnyn salaisuuksista?

Teatteri-ilmaisu aloitettiin syyskuun toisella viikolla. Sitä opetettiin perjantaisin aamupäivällä kuten muitakin vapaaehtoisia aineita. Koska lyseon jumppasali oli varattu päiväkouluille, iltalukiolaiset joutuivat laahautumaan ränsistyneelle nuorisoseurantalolle.

Kun Sanna kiskoi ensimmäisenä perjantaiamuna harjoitussalin kitisevää veto-ovea auki ja luikahti raosta muiden kurssilaisten joukkoon, hän tajusi tehneensä virheen.

Muutama keski-ikäinen, harvatukkainen mies jurotti näyttämön edustalla. Joka puolella kyykki erikoisesti pukeutuneita henkistyneen oloisia naisia. Sanna ei tuntenut itseään yhtään luontevaksi. Yksi lihava tyttö sentään istui näyttämön reunalla heiluttelemassa jalkojaan.

Sanna huokaisi. Koko juttu alkoi kaduttaa. Idea ei edes ollut kokonaan hänen omansa, vaan rehtorin. "Koska sinä tähtäät taidealalle, teatteri-ilmaisun opiskelu hyödyttää

sinua aivan varmasti”, rehtori oli vakuuttanut heidän neuvotellessaan koulunvaihdoksen yksityiskohdista.

Sanna oli tuijotellut kanslian seinälle naulattua varapärettä, lukujärjestystaulua ja maailmankarttaa uskaltamatta väittää vastaan. Ja olihan hän aina haaveillut näyttelemisestä tai tanssijan tai kirjailijan työstä. Hän kärsi joka päivä siitä, että sisällä sielussa ryöpsähteli sellaista, mille ei osannut tehdä yhtään mitään. Siksi näkyjen, tunteitten ja oivallusten vyöry vain latistui, ehtyi ja meni hukkaan.

Mutta tänne hän ei kuitenkaan kuulunut!

Juuri kun hän oli kerännyt tarpeeksi rohkeutta lähteäkseen pois, teatteri-ilmaisun opettaja astui saliin. Näyttelijä Karimatti Carlénilla oli sankka vaalea tukka, tennisammattilaisen jänteikäs keho ja todellisen taiteilijan katse, joka näki enemmän kuin paljasti.

- Hei, hän tervehti, ja joukko alkoi kiehua. Naiset hymyilivät tai kikattivat hermostuneesti, ne keski-ikäiset miehet ja jossain piilossa pysyneet pari poikaa astuivat korostetun ryhdikkäästi ja ripeästi eturiviin. Vain Sanna ja tukeva tyttö jäivät odottelemaan.

- Te kaksi myös, opettaja käski. - Asettukaa piiriin, ottakaa toisianne kädestä ja kuunnelkaa, kun minä annan ohjeet.

Älytöntä, ei tässä ole mitään järkeä, kapinoi Sanna hätääntyneenä. Tuntui inhottavalta joutua sellaisen ihmisen läheisyyteen, jota ei ollut itse valinnut, ja tuntea vieraan miehen vähän hiestynyt kämmenpuristus.

- Heitä pallo jollekin ja sano samalla oma nimi, opettaja vaati.

- Sanna, livautti Sanna paiskatessaan pallon. Se mäjähti päin lihavan tytön mahaan.

- Reetta, tyttö kiljaisi.

Onneksi tätä ei joudu kestäämään kuin kerran viikossa, Sanna ajatteli lannistuneena. Suuttuikohan Reetta, jos sitä vaikka sattui?

Kun harjoitus päättyi, Reetta töytäisi pukuhuoneessa Sannaa selkään ja ehdotti reilusti, että he lähtisivät kotiin yhtä matkaa.

- Joo, Sanna ilahtui. Ei se taidakaan kantaa kaunaa!

- Ihana mies se näyttelijä vai mitä, hoki Reetta puolet matkasta. - Ei uskoisi semmoisia olevan olemassa. Sen takia kestää vaikka minkä rääkin.

Hän sytytti sätkän ja selitti, että poikaystävänsä mielestä tupakointi saattaisi auttaa laihtumaan. Sanna mumisi "ai jaa" harkiten, pitikö Reetasta vai ei, mutta samassa Reetta laski pehmeän käsivartensa hänen olalleen ja ilmoitti: - Täytyy kääntyä tästä. Nähdään perjantaina!

Silloin Sanna sulsi aurinkoiseen hymyyn.

- Kiva että tutustuttiin, hän sanoi ja todella tarkoitti sitä.

Muutamaa viikkoa myöhemmin hän kirjoitti päiväkirjaansa:

"Kun oli kiire ja päivät täyttyivät turhasta ryntäämisestä aamulla kouluun ja iltapäivällä kotiin ja sitten jazziin tai balettiin ja takaisin kotiin tekemään läksyt ja lukemaan kokeisiin, minusta tuli melkein eloton. Kiire tappaa!

Tarvitsen paljon aikaa, tyhjää, vapaata aikaa, jotta tiedän olevani hengissä. Tahdon kirjoittaa rauhassa päiväkirjaa ja ajatella kaikkea sitä minkä tiedän olevan tärkeitä ja olennaista. Senkin takia halusin vaihtaa iltalukioon - minulle on välttämätöntä tietää, kuka minä olen, eikä joutua itseltäni hukkaan. Tarvitsen rauhaa ja yksityisyyttä ympärilleni.

Kuten vaikka vanhojen päivänä: kaikki muut meidän luokalla alkoivat jo syksyllä ommella pukuja tanssiaisiin, suunnitella juhlia ja rahankeruuta, mutta minua pelkästään hermostutti.

Isä väittää, että olen epäsosiaalinen. Se ei ole totta. Minusta juhliminen ei vain ole mitenkään hauskaa. Kuitenkin muut pakottivat minut mukaan, ja samalla tavalla ne olisivat pakottaneet penkkaripäivänä ryntäilemään luokkiin ja hihkumaan viimaan kuorma-auton lavalle.

En minä ole mikään Mary Marckin tyttökirjojen pirteä-Eeva, jonka elämässä kiinnostavinta on Oma Luokka.

Nyt taidan olla ensimmäistä kertaa ala-asteelle menon jälkeen tyytyväinen ja onnellinen, vaikka vihaankin sitä ainetta, jolta toivoin eniten.

Teatteritunnit olivat alkuun yhtä huutamista. Opettaja käski meitä muka poimimaan maasta kourallisen pikkukiviä, viskaamaan ne korkealle peltikatolle ja huutamaan samalla NOIN NOIN NOIN NOIN, ja sieppaamaan ne kivet, ja mitä alemmas joutui kyyristymään, kun niitä otti kiinni, sitä vaimeammin sai huutaa. Joskus piti kiertää salia nurkasta nurkkaan ja tuntea, miten viha voimistui, kunnes se hulmahti täysillä päälle, ja silloin piti leppyä ja tyyntyä palaamalla samaa reittiä.

Tai meidän piti juosta ympäriinsä, pysähtyä käskystä ja tarttua lähintä tyyppiä polvesta tai nilkasta tai milloin mistäkin. Yhdessä vaiheessa minua inhotti herätä keskiviikkona, kun perjantaihin oli enää torstai välissä.

Kerran teatteri-ilmaisun porukka alkoi kysellä, näytelläänkö tunneilla koskaan mitään. Sitä muutkin olivat odottaneet, en vain minä.

Kun opettaja vihdoin vastasi, hän puhui pitkään ja selitti jotakin, mikä osoittautui lopulta tärkeäksi. Hän kysyi meiltä, mitä taide on. Kukaan ei oikeastaan osannut vastata, ja hän jätti tahallaan vastaamatta itse.

- Mutta yksikään taiteilija ei voi välittää muille ihmisille sanottavaansa, jos hänellä ei ole siihen keinoja ja taitoa,

hän sanoi. - Ensin täytyy hallita väline. Me opettelemme nyt käyttämään instrumenttia.

Se jäi kaiheartamaan mieltä. Siitähän koko minun elämässäni on kyse! En osaa tai uskalla sanoa sanottavaani oikealla tavalla. Mutta tahdon oppia.